

תל אביב, י"א חשוון, תשפ"ו

2 בנובמבר, 2025

חוזר מס' מ-407-01

לכבוד,

המשתמשים בנתוני אשראי

הנדון: הוראה מס' 407 בנושא "שימוש במערכת נתוני אשראי"

מבוא

1. השימוש במערכת נתוני אשראי מהווה נדבך חשוב בניהול סיכונים האשראי על ידי המשתמשים בנתוני אשראי, אולם כרוך בסיכונים שונים וביניהם: סיכונים תפעוליים, סיכונים אבטחת מידע, סיכונים פגיעה בפרטיות, סיכונים ציות וסיכונים מוניטין. חוק נתוני אשראי, התשע"ו-2016 (להלן - **החוק**), הכללים והתקנות מכוחו וכן הוראות הממונה על שיתוף בנתוני אשראי (להלן - **הממונה**) מפרטים את חובות המשתמשים בנתוני אשראי בנוגע לשימוש במערכת נתוני אשראי, לרבות אופן השימוש במידע שמקורו ממערכת נתוני אשראי. לפיכך, משתמש בנתוני אשראי נדרש להסדיר שימוש נאות במערכת נתוני אשראי לפי החוק במטרה לצמצם את החשיפה לסיכונים כאמור, ותוך מתן דגש לשמירה על עניינם של הלקוחות והגנה על פרטיותם.
 2. על רקע האמור, וכדי לשמור על התפעול התקין של מערכת נתוני אשראי, נקבעה הוראת ממונה מס' 407 בנושא "שימוש במערכת נתוני אשראי" המצורפת לחוזר זה (להלן - **ההוראה**). ההוראה קובעת מסגרת עבודה למשתמשים בנתוני אשראי לשימוש נאות במערכת נתוני אשראי, לרבות הסדרת מנגנונים לזיהוי, טיפול ודיווח על אירועים של שימוש במערכת נתוני אשראי שלא לפי החוק או על אירועי אבטחת מידע הקשורים לשימוש במערכת נתוני אשראי (להלן - **אירועים חריגים**). יודגש כי אירועי אבטחת מידע כוללים, בין השאר, אירועי תקיפת סייבר.
 3. ההוראה קובעת, בין השאר, את אלה: הנחיות לדירקטוריון משתמש בנתוני אשראי להתוויית מדיניות לשימוש נאות במערכת נתוני אשראי; הנחיות להנהלת משתמש בנתוני אשראי להסדרת נהלי עבודה בנושא וכן לקביעת תהליכי פיקוח ובקרה לשימוש נאות במערכת נתוני אשראי, לרבות מנגנונים לזיהוי, וטיפול באירועים חריגים ודיווחם להנהלה ולדירקטוריון בהתאם למדיניות שקבע.
- כמו כן, ההוראה קובעת חובת דיווח לממונה על אירועים חריגים משמעותיים. מטרת הדיווח לממונה על אירועים כאמור הן לאפשר לממונה לקבל תמונת מצב עדכנית על אופן הטיפול של משתמש בנתוני אשראי אצלו מתרחש האירוע, לרבות הפעולות בהן נקט לצמצום הסיכונים והחשיפות ולמניעת הישנות אירועים מסוג זה, וכן לאפשר לממונה להעריך על סמך תמונת מצב עדכנית האם עליו לנקוט בפעולות מסוימות לשמירה על המשך תפעולה התקין של מערכת נתוני אשראי או לשיפור עמידות המשתמשים בנתוני אשראי להתמודדות עם אירועים מסוג זה בעתיד.

4. מובהר כי החל ממועד תחילת ההוראה, משתמש בנתוני אשראי ידווח על אירועים חריגים, לרבות על אירועי אבטחת מידע וסייבר הקשורים להליכי זיהוי לקוח או על חשד ממשי לאירועים כאמור, על פי הוראה זו ולא על פי הוראות הממונה מס' 401 בנושא "אמצעי זיהוי" ומס' 401A בנושא "אמצעי זיהוי מרחוק" (להלן בהתאמה – **הוראה 401, הוראה 401A**). בהתאם לאמור, נקבעו תיקונים להוראה 401 ולהוראה 401A (פירוט התיקונים בחוזר הממונה מס' מ-401/04 מ-401A-03).
5. מובהר כי ההוראה קובעת דרישות נוספות על אלה הקבועות בהוראות כל דין ואינה גורעת מהן, לרבות חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 ותקנותיו.
6. האסדרה מלווה בפרסום דוח קביעת אסדרה לפי חוק עקרונות האסדרה, תשפ"ד-2021 (להלן - **חוק עקרונות האסדרה**), אשר מצורף לחוזר זה כנספח.
7. בחינה ראשונה של אסדרה זו לפי סעיף 36 לחוק עקרונות האסדרה תתבצע בתום תקופה של 10 שנים מיום תחילתה או במועד מוקדם יותר, ככל שיעלה הצורך.
8. להלן פירוט עיקרי הסעיפים בהוראה:

פרק א' - כללי והגדרות

9. פרק א' כולל: מבוא, תחולה, והגדרות (סעיפים 1-7).

פרק ב' - ממשל תאגידי

10. פרק ב' כולל דרישות בנושא ממשל תאגידי שיחולו על הדירקטוריון ועל ההנהלה. דרישות אלו נועדו להבטיח גיבוש והטמעת מדיניות ותהליכי עבודה סדורים אצל משתמש בנתוני אשראי לנושא שימוש נאות במערכת נתוני אשראי. בפרק נכללות, בין היתר, הדרישות שלהלן:
 - 10.1. הדירקטוריון נדרש להתוות ולאשר את מדיניות השימוש במערכת נתוני אשראי, לכל הפחות אחת לשנתיים ובעת ביצוע שינוי מהותי בסביבה הטכנולוגית או בחשיפה לסיכונים, וכן לוודא את יישומה על ידי ההנהלה וכי הוקצו משאבים נאותים לצורך יישום המדיניות. במסמך המדיניות לשימוש במערכת נתוני אשראי נדרש להתייחס לנושאים המפורטים בהוראה (סעיפים 8.1-8.3), ובכללם:
 - 10.1.1. פירוט הסיכונים הגלומים בשימוש במערכת נתוני אשראי. לתהליך מיפוי וזיהוי הסיכונים כאמור קיימת חשיבות רבה מאחר שעל בסיסו ניתן לקבוע שימוש הולם במערכת נתוני אשראי ואמצעי פיקוח ובקרה אפקטיביים, וזאת לצורך הפחתת הסיכונים.
 - 10.1.2. חובת קיומם של נהלי עבודה סדורים לשימוש נאות במערכת נתוני אשראי לפי החוק לצמצום הסיכונים הגלומים בשימוש במערכת נתוני אשראי, ובין השאר, לצורך שמירה על עניינם של הלקוחות והגנה על פרטיותם.
 - 10.1.3. חובת קיומם של אמצעי פיקוח ובקרה נאותים, לרבות מנגנונים לזיהוי ואיתור אירועים חריגים, וקיום תהליך סדור לטיפול וניהול אירועים חריגים, לרבות תחקור של נסיבות האירוע והפקת לקחים.
 - 10.1.4. קביעת אירועים חריגים אשר נדרש לדווחם לדירקטוריון כדיווח מידי, דיווח משלים או דיווח תקופתי, והפעולות שנקטו על ידי ההנהלה לצמצום הפגיעה בלקוחות ולמניעת הישנות אירועים כאמור. על הדירקטוריון מוטלת האחריות לוודא כי ההנהלה מנהלת את האירוע

החריג באופן ראוי ונוקטת בפעולות ובצעדים הנדרשים לצמצום הסיכונים השונים ולצמצום הפגיעה בלקוחות ולשם כך הוא נדרש לקבל דיווחים על אירועים חריגים. החלטת הדירקטוריון על סוגי האירועים המחויבים לדיווח תתבסס, בין השאר, על השיקולים כמפורט בהוראה ובהם היקף הפגיעה במידע ממערכת נתוני אשראי, בתהליכים או בלקוחות, לרבות פגיעה פוטנציאלית, משך האירוע, היקף השיבוש בפעילות הקשורה למערכת נתוני אשראי ומידת הנזק.

- 10.1.5. אירועים חריגים משמעותיים המחויבים בדיווח לממונה לפי ההוראה, וכן אירועים נוספים לדיווח לממונה לפי שיקול דעת הדירקטוריון.
- 10.2. ההנהלה נדרשת לגבש את המדיניות ולבחון את הצורך בעדכונה לכל הפחות אחת לשנתיים, ובנוסף בעת ביצוע שינוי מהותי בסביבה הטכנולוגית או בחשיפה לסיכונים (סעיף 9.1).
- 10.3. ההנהלה תמנה גורם בדרג של חבר הנהלה או מקבילה אחרת שיהיה אחראי להסדרת השימוש הנאות במערכת נתוני אשראי (להלן - **אחראי שימוש במערכת נתוני אשראי**). אחראי שימוש במערכת נתוני אשראי יכול להיות אותו הגורם ה"אחראי למידע" שמשתמש בנתוני אשראי נדרש למנות על פי הוראת ממונה מס' 501 בנושא "איסוף מידע ודיווח" (סעיף 9.2).
- 10.4. ההנהלה נדרשת להגדיר נהלי עבודה ולוודא את האפקטיביות שלהם. נהלי העבודה יסדירו, בין היתר, את הנושאים הבאים (סעיף 9.3):
- 10.4.1. תנאי השימוש ואופן השימוש במערכת נתוני אשראי לפי החוק;
- 10.4.2. פירוט הגורמים בעלי הגישה לנתוני אשראי, ופירוט הפעולות הנדרשות בהתייחס לערוצי הפעילות השונים (לדוגמה: באמצעים דיגיטליים או בשירות פנים אל פנים), וסוגי עסקאות האשראי, ובהתאם לממשקי הפעילות אל מול לשכות האשראי (לדוגמה: ממשק ממוכן או ידני);
- 10.4.3. קביעת מנגנוני פיקוח ובקרה לזיהוי ואיתור אירועים חריגים, או פוטנציאל להתממשות אירועים כאמור, ובכלל זאת האמצעים הטכנולוגיים באמצעותם ניתן לאתר אירועים כאמור;
- 10.4.4. הנחיות לתהליך סדור לטיפול וניהול אירועים חריגים אשר יאפשר למשתמש בנתוני אשראי להמשיך או לחדש את פעילותו באופן מאובטח לפי החוק, לרבות זיהוי לקוחות שנפגעו ונקיטת פעולות לצמצום הפגיעה בהם;
- 10.4.5. תיעוד כלל האירועים החריגים, וכן דיווחים נדרשים להנהלה ולדירקטוריון בהתאם למדיניות שקבע, ולממונה בהתאם להוראה;
- 10.4.6. תהליכי תחקור והפקת לקחים מאירועים חריגים שאירעו, לרבות בחינה מחדש של מנגנוני הבקרה.

פרק ג' - דיווחים לממונה

פרק ג' כולל דרישות דיווח לממונה כמפורט להלן:

11. משתמש בנתוני אשראי נדרש לדווח לממונה על פרטי הגורם שמונה כאחראי לשימוש במערכת נתוני אשראי, בהתאם לסעיף 9.2 בהוראה, וכן לדווח לממונה בכל מקרה בו האחראי לשימוש במערכת נתוני אשראי חדל למלא את תפקידו (סעיף 10).

12. משתמש בנתוני אשראי נדרש לדווח לממונה על אירוע חריג משמעותי או על חשד ממשי לאירוע כאמור, לרבות אירוע הקשור להליכי זיהוי לקוח, בהתאם לסוגי האירועים המפורטים בהוראה (להלן – אירוע חריג משמעותי). במונח "חשד ממשי לאירוע" הכוונה היא לאירוע שקיימת לגביו הערכה כי עומד להתרחש בזמן הקרוב בסבירות גבוהה (סעיף 11.1).

קיימת חשיבות רבה לכך שאירועים חריגים משמעותיים הקשורים למערכת נתוני אשראי ידווחו לממונה, וזאת בשל אחריותו ליציבותה ותפקודה התקין של מערכת נתוני אשראי מתוקף חוק נתוני אשראי, ומאחר שלאירועים כאמור יכולה להיות השפעה על שאר משתתפי המערכת. להלן פירוט סוגי האירועים שיש לדווח עליהם לממונה:

12.1. אירוע בו נעשה שימוש במערכת נתוני אשראי שלא לפי החוק, וקשור לקבוצת לקוחות. להלן דוגמאות לאירוע כאמור: הפקת דוחות אשראי על קבוצת לקוחות ללא קבלת הסכמתם, הפקת חיווי על קבוצת לקוחות ללא יידוע הלקוחות כתוצאה לדוגמה משיבוש במערכת שליחת הודעות טקסט ללקוחות על הפקת חיווי עליהם (סעיף 11.1.1);

12.2. אירוע בו נעשה שימוש במידע ממערכת נתוני אשראי, בלא הרשאה או בחריגה מהרשאה, וקשור לקבוצת לקוחות.

לדוגמה: הפקת דוח אשראי או חיווי על קבוצת לקוחות על ידי עובד של משתמש בנתוני אשראי שאינו מורשה לכך (סעיף 11.1.2);

12.3. סימנים המעידים על כך שמידע אודות קבוצת לקוחות שמקורו ממערכת נתוני אשראי נחשף, דלף, שובש או נמחק שלא כדין.

לדוגמה: דליפת נתוני לקוחות לגורמים מחוץ לארגון בעקבות תקיפת סייבר (סעיף 11.1.3);

12.4. אירוע שגרם לשיבוש או השבתה של פעילות או מערכות מידע או מערכות תפעוליות ואשר כתוצאה מכך נפגע השימוש במערכת נתוני אשראי ליותר מ-3 שעות, למעט השבתה יזומה.

לדוגמה: שיבוש טכנולוגי או אירוע תקיפת סייבר שכתוצאה ממנו המערכת להפקת דוחות אשראי הושבתה ליותר מ-3 שעות (סעיף 11.1.4);

12.5. אירוע אבטחת מידע הקשור לשימוש במערכת נתוני אשראי אשר הטיפול בו דורש מעורבות משמעותית של הממונה על אבטחת מידע והגנת הסייבר או הגורם האמון על נושא זה אצל משתמש בנתוני אשראי, ואשר הטיפול בו לא הסתיים תוך ארבע שעות ממועד זיהויו לראשונה. יודגש כי אין מדובר באירוע שדרוג או טיפול במערכת נתוני אשראי שתוכנן מראש (סעיף 11.1.5);

12.6. אירוע במערכות מידע או במערכות תפעוליות, לרבות ניסיונות מהותיים של חדירה ותקיפה או אירוע שהינו בעל מאפייני תקיפה חדשים או רמת מורכבות גבוהה, אשר צפויה להיות לו השפעה מהותית על השימוש במערכת נתוני אשראי (סעיף 11.1.6);

12.7. כל אירוע אחר שהתרחש בעל השפעה מהותית על השימוש התקין במערכת נתוני אשראי (סעיף 11.1.7);

12.8. כל אירוע שלא נכלל בסעיפים 11.1.1 – 11.1.7 בהוראה אשר דווח למאסדר של משתמש בנתוני אשראי או לרשות אכיפה, לרבות הרשות להגנת הפרטיות, וקשור למערכת נתוני אשראי.

המונח "קבוצת לקוחות" אשר מופיע בסעיפים 11.1.1 – 11.1.3 בהוראה הוגדר בפרק א' בסעיף ההגדרות (סעיף 7), והכוונה היא להיקף מסוים של לקוחות הקשורים לאירוע בודד שהתרחש ביחס אליהם או לכמה אירועים נפרדים שהתרחשו ביחס אליהם בנסיבות דומות, וזאת, אף אם האירועים אירעו בהפרשי זמן או על ידי גורמים שונים אבל סיבת הכשל להתרחשותם דומה. היקף הלקוחות בקבוצת לקוחות ייקבע על פי הנמוך מבין: (1) כפי שיוגדר על ידי המשתמש בנתוני אשראי, בהתייחס לגודלו ולמספר לקוחותיו; (2) 50 לקוחות.

13. הדיווח לממונה על אירועים חריגים משמעותיים יבוצע בהתאם לסוגי הדיווחים ולהנחיות כמפורט בהוראה (סעיף 11.2).
14. בהתייחס לדיווחים בכתב על אירוע חריג משמעותי, משתמש בנתוני אשראי רשאי לעשות שימוש בפורמט הדיווח על אירועי אבטחת מידע וסייבר שקבע מאסדר של משתמש בנתוני אשראי, ובכפוף לכך שהעברתם לממונה תהיה בהתאם למפורט בהוראה, לרבות לעניין סוגי האירועים החריגים המחייבים דיווח וזמני הדיווח הנדרשים. פורמטים לדוגמה שניתן להשתמש בהם לדיווח לממונה הם: פורמט הדיווח על אירועי כשל טכנולוגי ואירועי סייבר לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 366 של המפקח על הבנקים אשר חלה על תאגידים בנקאיים כהגדרתם בהוראה כאמור; פורמט הדיווח על אירועי סייבר וכשל טכנולוגי שנכלל בחוזר 2022-9-15 של הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, אשר חל על גופים מוסדיים (סעיף 11.2.5).
15. בהתייחס לדיווחים על אירוע שדווח למאסדר של משתמש בנתוני אשראי או לרשות אכיפה ולא נכלל בסוגי האירועים המפורטים בסעיפים 11.1.1 – 11.1.7 בהוראה, משתמש בנתוני אשראי יעביר לממונה בתוך 14 ימים ממועד זיהוי האירוע דיווח בכתב בהתאם לפורמט הדיווח שבנספח ב' להוראה או באמצעות העברת העתק מהדיווח שנשלח למאסדר של משתמש בנתוני אשראי או לרשות אכיפה. הממונה רשאי לדרוש השלמת מסמכים ומידע, ככל שיעלה הצורך בכך (סעיף 11.2.6).

פרק ד' – הביקורת הפנימית

16. בפרק ד' נקבע כי הביקורת הפנימית של משתמש בנתוני אשראי, לרבות גורם מיקור חוץ הפועל מטעמה, תבצע ביקורות לבחינת מסגרת העבודה לשימוש במערכת נתוני אשראי ואופן יישומה בהתאם להוראה זו, בתדירות אשר תיקבע על ידי הדירקטוריון ולכל הפחות אחת לשלוש שנים (סעיף 12).

תחילה

17. תחילתה של ההוראה שישה חודשים מיום פרסומה באתר מערכת נתוני אשראי בבנק ישראל (סעיף 13).

כללי

18. לחוזר זה מצורפת ההוראה.

בכבוד רב,

אייל חדד

הממונה על שיתוף בנתוני אשראי

נספח**דוח קביעת אסדרה**

שם האסדרה :	הוראת ממונה מס' 407 בנושא "שימוש במערכת נתוני אשראי"
מספר חוזר באגף נתוני אשראי :	מ- 01-407
מועד פרסום אסדרה :	2.11.25
גורם מאסדר באגף נתוני אשראי	יחידת האסדרה באגף נתוני אשראי
סוג האסדרה :	הוראת ממונה לשיתוף בנתוני אשראי
סטטוס אסדרה :	סופי
מועד תחילה :	תחילתה של ההוראה שישה חודשים מיום פרסומה באתר מערכת נתוני אשראי בבנק ישראל
תחולה :	משתמש בנתוני אשראי כהגדרתו בחוק נתוני אשראי, תשע"ו-2016
מקור הסמכות לקביעת האסדרה :	סעיף 68 לחוק נתוני אשראי, תשע"ו-2016 (להלן – "החוק")
מועד פרסום דוח קביעת אסדרה :	2.11.25

כללי

1. הוראת ממונה מס' 407 בנושא "שימוש במערכת נתוני אשראי" (להלן – "ההוראה") מסדירה מסגרת עבודה למשתמשים בנתוני אשראי לשימוש נאות במערכת נתוני אשראי בהתאם להוראות החוק, לרבות הסדרת מנגנונים לזיהוי, טיפול ודיווח על אירועים של שימוש במערכת נתוני אשראי שלא לפי החוק או על אירועי אבטחת מידע הקשורים לשימוש במערכת נתוני אשראי (להלן – "אירועים חריגים"), וזאת בכדי לצמצם את הסיכונים הכרוכים בשימוש במערכת נתוני אשראי, ובפרט לצורך שמירה על עניינם של הלקוחות והגנה על פרטיותם ושמירה על התפעול התקין של מערכת נתוני אשראי.

יעדי האסדרה, מטרותיה, והתועלת הצפויה מקביעתה**2. תיאור המצב הקיים**

נכון להיום לא קיימת הוראת ממונה ייעודית בנושא "שימוש במערכת נתוני אשראי" אשר חלה על משתמש בנתוני אשראי ומסדירה את מסגרת העבודה הנדרשת לשימוש נאות במערכת נתוני אשראי. בנוגע לחובת דיווח לממונה על אירועים חריגים משמעותיים שאירעו אצל משתמש בנתוני אשראי, ההוראה מרחיבה את חובת הדיווח לממונה על אירועי אבטחת מידע משמעותיים הקשורים לזיהוי לקוח החלה על משתמש בנתוני אשראי לפי הוראת ממונה מס' 401 בנושא "אמצעי זיהוי" ולפי הוראת ממונה מס' 401A בנושא "אמצעי זיהוי מרחוק", ובכך מאחדת את כלל חובות הדיווח של משתמשים בנתוני אשראי לממונה על אירועים חריגים תחת ההוראה זו.

3. יעדי האסדרה

האסדרה נועדה להבטיח כי משתמש בנתוני אשראי יעשה שימוש נאות במערכת נתוני אשראי לרבות אופן השימוש במידע שמקורו ממאגר נתוני אשראי, בהתאם להוראות החוק, בכדי להפחית את הסיכונים הכרוכים בשימוש במערכת נתוני אשראי, ובכללם: סיכונים תפעוליים, סיכונים אבטחת מידע והגנת הפרטיות, סיכונים ציות וסיכונים מוניטין, ובפרט לצורך שמירה על עניינם של הלקוחות והגנה על פרטיותם. כפועל יוצא, האסדרה צפויה לתרום לחיזוק אמון הציבור במערכת ולחיזוק עמידותה של מערכת נתוני אשראי בישראל, וזאת לטובת כלל בעלי העניין המהווים חלק ממערכת נתוני האשראי בישראל.

4. מטרת האסדרה

לקבוע כי משתמש בנתוני אשראי יקיים מסגרת עבודה לשימוש נאות הן במערכות התפעוליות שבאמצעותן מתקבל המידע ממערכת נתוני אשראי והן במידע שמקורו במאגר נתוני אשראי, בהתאם להוראות החוק. ההוראה כוללת הוראות ממשל תאגידי, לרבות אחריות הדירקטוריון לקביעת מדיניות לשימוש נאות במערכת נתוני אשראי, ואחריות ההנהלה להטמעת המדיניות ולגיבוש נהלי עבודה סדורים, ליישום מנגנונים לפיקוח ובקרה אחר השימוש במערכת נתוני אשראי, ובכללם מנגנונים לזיהוי טיפול ודיווח על אירועים חריגים לדירקטוריון המשתמש, וכן קיום תהליכי הפקת לקחים בגינם. כמו כן, ההוראה קובעת חובת מינוי גורם בדרג של חבר הנהלה או מקבילה אחרת שיהיה אחראי להסדרת השימוש הנאות במערכת נתוני אשראי. בנוסף, ההוראה קובעת חובת דיווח לממונה על אירועים חריגים משמעותיים בהתאם להגדרתם בהוראה. מטרות הדיווח לממונה על אירועים כאמור, הן לאפשר לממונה לקבל תמונת מצב עדכנית על אופן הטיפול של משתמש בנתוני אשראי באירוע כאמור, וכן בכדי להעריך האם עליו לנקוט בפעולות מסוימות לשמירה על המשך תפעולה התקין של מערכת נתוני אשראי או לשיפור עמידות המשתמשים בנתוני אשראי להתמודדות עם אירועים מסוג זה בעתיד.

5. בעלי העניין הרלוונטיים

האסדרה צפויה להשפיע באופן ישיר על משתמשים בנתוני אשראי ולהטיל עליהם נטל רגולטורי של עמידה בדרישות ההוראה, אשר כוללת כאמור הטמעה של מסגרת עבודה לשימוש נאות במערכת נתוני אשראי. לצד זאת, האסדרה צפויה לתרום לחיזוק השמירה על עניינם של הלקוחות ועל פרטיותם, וכתוצאה מכך להגביר את אמון הציבור במערכת.

6. בחינת קיום אסדרה מקבילה או סותרת

לא קיימת אסדרה רלוונטית מקבילה או סותרת לאסדרה קיימת החלה על משתמש בנתוני אשראי. עם זאת, קיימת אסדרה מקבילה באופן חלקי שהוטלה על ידי מאסדר אחר¹ של משתמש בנתוני אשראי בהתייחס לחובת דיווח על אירועי סייבר וכשל טכנולוגי מהותיים בהתאם להגדרת כל מאסדר כאמור או על ידי הרשות להגנת הפרטיות בהתייחס לאירועי אבטחת מידע. למרות ההיתכנות לכפל דיווחים במקרים מסוימים, קיימת חשיבות רבה לדיווח לממונה על אירועים חריגים משמעותיים הקשורים למערכת נתוני אשראי, ללא תלות במאסדר או רשות אכיפה אחרים, וזאת בשל הצורך האפשרי לנקיטת פעולות מידיות מצד הממונה, בכדי לשמור על התפעול התקין של מערכת נתוני אשראי. עם זאת, על מנת לצמצם את הנטל הרגולטורי במקרים אלו, נקבע בהוראה כי משתמש בנתוני אשראי רשאי לעשות שימוש בפורמט הדיווח על אירועי אבטחת מידע וסייבר שקבע מאסדר של משתמש בנתוני אשראי, ובלבד שהעברת הדיווח לממונה תהיה בהתאם למפורט בהוראה זו, לרבות לעניין סוגי האירועים החריגים המחייבים דיווח ועל פי זמני הדיווח הנדרשים בהוראה. לגבי דיווח על אירועים חריגים הקשורים למערכת נתוני אשראי אשר דווחו למאסדר של משתמש בנתוני אשראי או לרשות אכיפה אחרים ואינם נכללים בתבחינים המפורטים בהוראה, ניתנו הקלות באופן הדיווח ובפרק הזמן הנדרש לדיווח.

¹ המפקח על הבנקים שמונה לפי סעיף 5 לפקודת הבנקאות, 1941; הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), תשמ"א-1981; והמפקח על נותני שירותים פיננסיים כהגדרתו בסעיף 2 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), תשע"ו-2016.

7. סקירה רגולטורית בארץ ובחו"ל

הדרישות באסדרה מתבססות על עקרונות מקובלים לניהול סיכונים בתחומי פעילות שונים, לרבות קביעת הוראות בתחום הממשל התאגידי. לעניין קביעת חובת דיווח לממונה על אירועים חריגים משמעותיים, הדרישה התבססה, בין השאר, על הוראות של מאסדרים פיננסים מובילים בארץ ובחו"ל אשר קבעו הוראות בנוגע לדיווח לרגולטור על אירועים בתחום סיכונים אבטחת מידע וסייבר עבור גופים המפוקחים על ידם, תוך התאמתן למשתמשים בנתוני אשראי, כך שמצד אחד הדיווח יהיה רק בהקשר של אירועי אבטחת מידע וסייבר הקשורים למערכת נתוני אשראי, ומצד שני הדיווח יורחב גם לאירועים של שימוש במערכת נתוני אשראי שלא לפי החוק.

חלופות מרכזיות שנבחנו ונימוקים לחלופה שנבחרה

8. חלופה 0 - שימור מצב קיים

- 8.1. תיאור החלופה: המשך המצב הקיים ללא אסדרה. בהתאם לחלופה זו, לא ייעשו פעולות מצד הממונה.
- 8.2. יתרונות: לא נדרשת התערבות רגולטורית, אי הטלת נטל רגולטורי על משתמשים בנתוני אשראי.
- חסרונות: היעדר מסגרת עבודה לשימוש נאות במערכת נתוני אשראי מעלה את החשיפה לסיכונים הגלומים בשימוש במערכת נתוני אשראי, ובפרט את הסיכון לפגיעה בלקוחות ובתפעולה התקין במערכת נתוני אשראי.
- היעדר חובת דיווח לממונה לא יאפשר לממונה לקבל תמונת מצב על אירועים חריגים משמעותיים שקרו אצל משתמשים בנתוני אשראי ולבחון האם עליו לנקוט בפעולות מסוימות לשמירה על המשך תפעולה התקין של מערכת נתוני אשראי או לשיפור עמידות המשתמשים בנתוני אשראי להתמודדות עם אירועים מסוג זה בעתיד.
- 8.3. עלויות: לא רלוונטי.
- 8.4. חסמים וקשיים: לא רלוונטי.
- 8.5. הערכת ישימות ואפקטיביות: ישימות גבוהה. אפקטיביות נמוכה.

9. חלופה 1 – אסדרת בקרת שימוש במערכת נתוני אשראי

- 9.1. תיאור החלופה: אסדרת מסגרת עבודה לשימוש נאות במערכת נתוני אשראי, לרבות אופן השימוש במידע שמקורו במאגר נתוני אשראי, בהוראת ממונה, אשר קובעת את החובה לקבוע מסגרת עבודה לשימוש נאות במערכת נתוני אשראי אצל משתמשים בנתוני אשראי, לרבות מנגנוני פיקוח ובקרה לשימוש נאות במערכת, והסדרת מנגנונים לזיהוי, טיפול, הפקת לקחים ודיווח על אירועים חריגים.
- 9.2. יתרונות: קביעת מסגרת עבודה לשימוש נאות במערכת נתוני אשראי תצמצם את הסיכונים הכרוכים בשימוש במערכת נתוני אשראי, ובפרט תתרום לשמירה על עניינם של הלקוחות והגנה על פרטיותם ושמירה על התפעול התקין של מערכת נתוני אשראי.
- דיווח לממונה על אירועים חריגים משמעותיים, יאפשר לו לקבל תמונת מצב עדכנית ולקבוע אילו פעולות עליו לנקוט לצורך שמירה על המשך תפעולה התקין של מערכת נתוני אשראי או לשיפור עמידות המשתמשים בנתוני אשראי להתמודדות עם אירועים מסוג זה בעתיד.
- 9.3. חסרונות: משתמשים בנתוני אשראי ידרשו לבצע התאמות שונות על מנת לעמוד בדרישות ההוראה, ובכלל זה, גיבוש והטמעת מדיניות שימוש נאות במערכת נתוני אשראי, הגדרת נהלי עבודה בהתאם למדיניות שגובשה ומינוי אחראי על שימוש במערכת נתוני אשראי. יצוין כי כבר כיום חלק מהדרישות המפורטות בהוראה מבוצעות על ידי חלק מהמשתמשים בנתוני אשראי.

9.4. עלויות: יישום ההוראה כרוך בקביעת מדיניות, נהלים, ותהליכי בקרה ופיקוח לרבות זיהוי וטיפול באירועים חריגים וקביעת מנגנוני דיווח על אירועים חריגים לדירקטוריון ולממונה בהתאם למפורט בהוראה, וכן מינוי אחראי לשימוש במערכת נתוני אשראי. להערכתנו, ההתאמות שיידרשו בכדי להיערך לעמידה בהוראה אינן כרוכות בעלויות משמעותיות.

9.5. חסמים וקשיים: להערכתנו, לא צפויים חסמים וקשיים משמעותיים בחלופה זו. עם זאת, מאחר ונדרשת היערכות לנושאים שונים כגון: גיבוש מסמך המדיניות והגדרת נהלי עבודה, וכן מינוי אחראי לשימוש במערכת נתוני אשראי, יש לתת זמן מספק להיערכות.

9.6. הערכת ישימות ואפקטיביות: ישימות גבוהה, אפקטיביות גבוהה.

10. החלופה המועדפת, הנימוקים לבחירתה, ותהליך גיבוש האסדרה

10.1. החלופה המועדפת היא חלופה מס' 1 - אסדרת נושא שימוש בנתוני אשראי בהוראת ממונה.

10.2. נימוקים לבחירת החלופה: קביעת מסגרת עבודה אצל משתמשים בנתוני אשראי לשימוש נאות במערכת נתוני אשראי אשר תכלול, בין היתר, מנגנוני פיקוח ובקרה הולמים, תסייע לצמצם את הסיכונים הכרוכים בשימוש במערכת נתוני אשראי ובפרט תסייע לשמור על עניינם של הלקוחות והגנה על פרטיותם, ועל התפעול התקין של מערכת נתוני אשראי. הערכתנו היא שהתשומות שיידרשו ממשתמשים בנתוני אשראי בכדי לעמוד בדרישות ההוראה, מצדיקות את התועלת הצפויה ממנה למשתמשים בנתוני אשראי, ללקוחותיהם ולמערכת נתוני אשראי בכללותה.

השפעות צפויות של האסדרה (ישירות ועקיפות), וזמן היערכות

11. האסדרה תחזק את מנגנוני הפיקוח והבקרה בשימוש במערכת נתוני אשראי אצל משתמשים בנתוני אשראי, אשר ידרשו, בין היתר, להתוות ולגבש מדיניות שימוש במערכת נתוני אשראי ולהגדיר נהלי עבודה סדורים בנושא בהתאם להוראות החוק, וכן למנות אחראי לשימוש במערכת נתוני אשראי.
12. קיומה של מסגרת עבודה לשימוש נאות במערכת נתוני אשראי בקרב משתמשים בנתוני אשראי, תסייע לצמצם את הסיכונים הכרוכים בשימוש במערכת ואת הסבירות להתממשותם של אירועים חריגים, ובכך תצמצם את ההשלכות השליליות כתוצאה מאירועים כאמור.
13. נקבע כי מועד תחילתה של ההוראה יהיה שישה חודשים מיום פרסומה באתר מערכת נתוני אשראי בבנק ישראל.

תיאור תהליך שיתוף הציבור

14. ביום 2.4.25 התקיים דיון על טיוטת ההוראה עם חברי הוועדה המייעצת בהתאם לנדרש בסעיף 70 לחוק. פרוטוקול הוועדה מפורסם באתר מערכת נתוני אשראי שבבנק ישראל.
15. ביום 29.4.25 פורסמה טיוטת ההוראה להערות הציבור לתקופה של 21 יום באתר מערכת נתוני אשראי שבבנק ישראל, וכן נשלחה למשתמשים בנתוני אשראי לקבלת הערותיהם עד למועד כאמור.
16. משתמשים בנתוני אשראי העבירו את הערותיהם. עם חלקם התקיימו דיונים על ההערות שהועברו. בעקבות ההערות והשיח עם המשתמשים בנתוני אשראי, נעשו כמה שינויים בהוראה שנועדו להקל בנושאים מסוימים, ובפרט בהתייחס להיקף הדיווחים הנדרשים לממונה על אירועים חריגים משמעותיים.

בחינה בדיעבד

17. האסדרה תבחן בדיעבד בהתאם לדרישות חוק עקרונות האסדרה בתום תקופה של 10 שנים ממועד כניסתה לתוקף, או במועד מוקדם יותר, ככל שיעלה הצורך.